

Петрица П. М. <https://orcid.org/0000-0002-7164-1900>

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ КАФЕДРИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

Анотація. У публікації відображено історія кафедри фізичного виховання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка від початку створення, а саме офіційним часом заснування кафедри можна вважати серпень 1949 р. і по сьогодні.

Annotation. The publication reflects the history of the Department of Physical Education of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk from the beginning of its creation, namely the official time of the department's foundation can be considered August 1949 and to this day.

Історія кафедри. Сьогодні на кафедрі працює 8 викладачів, з них 4 доцента, кандидати наук: К. М. Огніста, Л. В. Мосійчук, Г. З. Лаврін – кандидати наук з фізичного виховання і спорту; Середа І. О. – кандидати педагогічних наук; П. М. Петрица – доцент кафедри, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, виконує обов'язки завідувача кафедри; 3 асистенти, магістри з фізичного виховання і спорту: Н. Б. Осип, О. В. Хома, Т. І. Судомир.

Офіційним часом заснування кафедри можна вважати серпень 1949 р., коли наказом по Кременецькому учительському інституту на посаду завідуючого кафедри фізичного виховання було призначено Зоріна Євгена Ілліча, а датою створення кафедри фізичного виховання можна вважати 20 жовтня 1949 р., коли наказом Міністерства освіти УРСР завідувача кафедрою було офіційно затверджено на цій посаді. На той час на кафедрі працювало два викладачі та лаборант.

З 1952 по серпень 1953 року обов'язки завідуючого кафедри виконував Воловиків Гаврило Гаврилович, йому на зміну прийшов Бурбан Флавіян Михайлович, який пропрацював на цій посаді по січень 1955 року. З січня по вересень 1955 року функції завідувача кафедри виконував Ганіткевич Юрій Іванович.

У 1965 р. на посаду завідуючого призначено Герца Миколу Івановича. З 1973 по 1980 р. кафедру очолювала Єфімова Неля Григорівна. У 1980 р. на посаді завідувача був затверджений Шпитальний Віктор Борисович, який в цьому ж році був переведений на посаду завідувача кафедри легкої атлетики. На місце завідувача призначено Кічука Степана Федоровича. Під час роботи на цій посаді,

Степан Федорович успішно захистив дисертацію на ступінь кандидата педагогічних наук та отримав звання доцента.

У 1988 р. на посаду завідувача кафедри фізичного виховання повторно було призначено Шпитального Віктора Борисовича, кандидата педагогічних наук, доцента. З 1994 по 2000 рр. завідувачем кафедрою призначено кандидата педагогічних наук, доцента Мехоношина Сергія Олександровича.

Упродовж 2000 р. обов'язки завідувача кафедри виконував магістр з фізичного виховання і спорту, майстер спорту з веслування Левковський Дмитро Михайлович.

З 2000 р. по 2021 рр. кафедру очолював доцент, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, Відмінник освіти України, Майстер спорту України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України - Огністий Андрій Володимирович. Варто зазначити, що за період перебування на посаді, завідувача кафедри фізичного виховання, Огністий А. В. доклав чи не мало зусиль за для формування достойної кафедри науковців, однодумців та тих працівників, які мають авторитет не тільки на факультеті фізичного виховання, у виші, а й за їх межами.

Огністий А. В. працює у ТНПУ ім. В. Гнатюка з 1992 р. «Майстер спорту зі спортивної гімнастики» (1987 р.), Чемпіон України та неодноразовий призер змагань зі спортивної гімнастики. Заняття спортом та отримані знання і уміння під час навчання на факультеті фізичного виховання дозволили Андрію Володимировичу досягнути високих результатів у тренерській діяльності, за яку був відзначений подякою Тернопільського державного педагогічного інституту (1994 р.). Як викладач, доцент кафедри фізичного виховання, А. В. Огністий не лише постійно удосконалює свою педагогічну майстерність, працює над підвищенням ефективності навчання, створенням нових методичних розробок, які безпосередньо стосуються фізичного виховання і спорту, а й є організатором численних форм позааудиторної роботи не лише зі студентами, але і з учнями закладів середньої освіти та спеціалізованих спортивних шкіл. Неодноразово виконував обов'язки голови журі міського та обласного конкурсів «Вчитель року – вчитель фізичної культури», обласного етапу учнівської олімпіади з фізичної культури, головного судді змагань. У своїй діяльності вміє знайти індивідуальний підхід до кожного студента, виявити його творчі здібності та залучити до фізкультурно-оздоровчої і спортивної роботи. Пріоритетне місце у житті Андрія Володимировича займає наукова діяльність. Керівник творчої наукової лабораторії з фізичного виховання, спорту та олімпійської освіти «СОКРАТ» (спорт, освіта, культура, розвиток, активність, творчість) ТНПУ ім. В. Гнатюка. Відповідальний виконавець наукових тем та науково-технічних проєктів.

А. В. Огністий успішно готує висококваліфіковані кадри, він керівник дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з

фізичного виховання і спорту, кандидата педагогічних наук, магістерських, дипломних та курсових робіт. Автор більше 200 наукових та навчально-методичних праць, у тому числі: статей у провідних фахових наукових виданнях, більше 15 навчальних посібників та методичних рекомендацій; учасник більше 80 наукових конференцій, з'їздів і симпозіумів з проблем фізичної культури і спорту. Ефективно здійснює редакційно-рецензійну діяльність. Головний редактор збірників наукових праць «Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сьогодення», «Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді». Починаючи з 2009 р., А. В. Огнистий бере активну участь в організації та проведенні щорічних регіональних науково-методичних та науково-практичних семінарів, участь в яких беруть провідні вчені в галузі фізичного виховання і спорту України, Білорусії, Англії, Польщі.

Важливе місце у житті А. В. Огнистого займає участь у громадській роботі. На даний час – заступник голови Тернопільського обласного відділення НОК України, голова Тернопільського обласного відділення Олімпійської академії України. Щорічно організовує регіональні науково методичні семінари з питань фізичного виховання і спорту. У 2016 р. Огнистого Андрія Володимировича визнано переможцем в номінації «Прагнемо до олімпізму» програми «Герої спортивного року Тернопільщини – 2015».

За успіхи у навчальній і науковій роботі відзначений Подякою Тернопільського державного педагогічного інституту (1994 р.), Почесними Грамотами Міністерства освіти і науки України (2005 р., 2007 р.), Нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти України» (2007 р.), Грамотою ТНПУ ім. В. Гнатюка (2011 р.), Почесними грамотами Комітету з фізичного виховання і спорту Міністерства освіти і науки України (2012 р., 2018 р.), Подякою Національного олімпійського комітету України (2012 р.), Подякою міського голови м. Тернопіль (2015 р.), Подякою Олімпійської академії України (2016 р.), Грамотою Тернопільської міської ради (2017 р.), Нагрудним знаком МОН України «Василь Сухомлинський» (2017 р.), Грамотою Тернопільської обласної ради (2018 р.), Почесною грамотою Національного олімпійського комітету України (2018 р.), Залужений працівник фізичної культури і спорту України (2019), відзначений «Нагородним знаком міського голови м. Тернополя (2019).

З 2021 р. і по сьогодні обов'язки завідувача кафедри виконує кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри П. М. Петрица.

Кафедра фізичного виховання стала професійною та науковою школою для багатьох викладачів. Так, у різні роки на кафедрі працювали Бурбан Ф. М., Герц М. І., Єфімова Н. Г., Кічук С. Ф., Омеляненко В. Г., Огнистий А. В., – декани факультету фізичного виховання; Трохим'як Б. Є – майстер спорту з легкої атлетики, автор підручників, посібників з історії фізичного виховання і спорту,

професор, доктор історичних наук, Шпитальний В. Б. – професор Краснодарського державного університету, (Російська федерація), Гуменюк С. В. – доктор педагогічних наук, в минулому Шандригось В. І. – завідувач кафедри гімнастики і спортивних ігор, Боднар Я. Б. – завідувач кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання, заступник декана.

Викладачі кафедри забезпечують викладання дисциплін гуманітарного блоку: фізичне виховання для студентів неспеціалізованих факультетів, викладання спеціальних дисциплін, пов'язаних з методикою підготовки фахівців на факультеті фізичного виховання та факультеті педагогіки та психології.

Щорічно викладачі кафедри організують та проводять літній табірний збір зі студентами першого курсу факультету фізичного виховання, де студенти здобувають вміння та навички зі спортивно-педагогічних дисциплін.

Навчально-методична робота на кафедрі здійснюється за такими напрямками: проведення практичних занять з фізичного виховання в основній групі, групах спортивного відділення (волейбол (жінки), баскетбол, настільний теніс, оздоровча аеробіка, армспорт, бадмінтон, оздоровчий фітнес, шахи) та групі фізичної реабілітації; підготовка вчителя-предметника до роботи з фізичного виховання учнів загальноосвітнього навчального закладу (для студентів за напрямком початкова та дошкільна освіта); викладання професійно-зорієнтованих дисциплін для підготовки фахівців (освітній рівень бакалавр, магістр). Здійснення керівництва педагогічною практикою студентів за освітньою програмою початкова та дошкільна освіта.

При кафедрі функціонує спортивний клуб університету «Педагог» – голова спортивного клубу – кандидат наук з фізичного виховання і спорту П. М. Петрица.

Викладачами кафедри проводиться щорічна спартакіада серед студентів університету з восьми видів спорту, змагання серед працівників університету. Викладачі кафедри беруть активну участь у змаганнях першостей університету з різних видів спорту, в обласній спартакіаді серед закладів вищої освіти.

Окремі студенти неспеціалізованих факультетів університету брали та беруть участь у змаганнях різного рангу, захищають честь України. Так, Вікторія Галатович – неодноразова учасниця чемпіонатів Європи зі сноубордингу, Ольга Маслівець (хіміко-біологічний факультет) – учасниця трьох Олімпійських ігор (вінсерфінг), Олена Кривицька (факультет іноземних мов) – чемпіонка всесвітньої універсиади, учасниця Олімпійських ігор.

Під керівництвом викладачів кафедри здобували науковий ступінь чотири аспіранти: А. В. Степанко – захистила дисертацію на тему: «Підготовка майбутніх учителів початкових класів до фізичного виховання учнів», Р. А. Власюк – тема дисертаційної роботи «Організаційно-методичні основи підготовки майбутнього вчителя

фізичної культури до викладання гімнастики», П. М. Петрица – захистив дисертацію на тему: «Формування фізичної культури особистості студента засобами фізичного виховання»; Н. Б. Осіп – тема дисертації: «Підготовка майбутнього вихователя до фізичного виховання дітей дошкільного віку».

До кафедри були прикріплені наукові пошукачі для підготовки дисертацій. Так, успішно захистили дисертації – М. В. Божик на тему «Підготовка майбутніх учителів до розвитку культури здоров'я учнів загальноосвітньої школи», О. М. Мартинів на тему «Формування культури здоров'я збереження студентів економічних спеціальностей на засадах міждисциплінарної інтеграції».

Кафедра працює над науковою проблемою «Підготовка вчителя-предметника до роботи з фізичного виховання школярів».

Результатом є видання навчальних посібників, методичних рекомендацій, серій друкваних тез, статей, виступи на наукових конференціях різного рангу, впровадження наукових досліджень у практику фізичного виховання і спорту.

За останні роки за напрямом дослідження опубліковано більше 160 науково-методичних публікацій. З них 8 навчальних посібників, 9 методичних розробок та рекомендацій, 15 зошитів для практичних та самостійних занять з фізичного виховання для студентів, термінологічний довідник, атлас загально розвиваючих вправ, статті у фахових виданнях та виданнях, що включені у міжнародні наукометричні бази.

Щорічно проводяться регіональні науково-методичні семінари «Інноваційні підходи до фізичного виховання студентської молоді», «Олімпійський рух на теренах Західної України – минуле та сучасне», участь у котрих беруть науковці не лише із закладів вищої освіти України, але і з-за кордону.

Для більш якісної реалізації завдань фізичного виховання при кафедрі фізичного виховання створено творчу наукову лабораторію фізичного виховання, спорту та олімпійської освіти «Сократ». На кафедрі працюють студентські проблемні наукові групи. Під керівництвом викладачів студенти публікують наукові доробки у збірниках наукових праць, захищають магістерські роботи. Студенти наукових груп беруть участь у всеукраїнській олімпіаді з оздоровчого фітнесу та конкурсів творчих наукових робіт.

Список літератури.

1. Сайт Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Кафедра фізичного виховання.

Режим доступу:
https://tnpu.edu.ua/faculty/fizvych/Kafedra_fizychnoho_vykhovannia.ph
р.